

В И С Н О В О К

щодо проєкту Закону України
«Про Державний бюджет України на 2027 рік»
(реєстр. № 16000 від 15.09.2026)

За дорученням Голови Верховної Ради України та відповідно до частини першої статті 39 Бюджетного кодексу України і частини першої статті 156 Регламенту Верховної Ради України Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на своєму засіданні 25 вересня 2026 року (протокол № ____) розглянув проєкт Закону України «Про Державний бюджет України на 2027 рік» (реєстр. № 16000 від 15.09.2026), поданий Кабінетом Міністрів України, та зауваження і пропозиції народних депутатів України – членів Комітету до нього.

Виходячи з того, що доходи Державного бюджету України на 2027 рік, відповідно до законопроекту, визначені у сумі **5 648,03 млрд грн**, у тому числі доходи загального фонду становлять **3 219,85 млрд грн**, а видатки Державного бюджету України визначені у сумі **7 271,997 млрд грн**, у тому числі видатки загального фонду – у сумі **4 784,4 млрд грн**, Державний бюджет України на 2027 рік має дефіцит коштів. Граничний обсяг дефіциту визначений у сумі **1 666, 13 млрд грн**, у тому числі граничний обсяг дефіциту загального фонду Державного бюджету України – у сумі **1 570,8 млрд гривень**.

При цьому в умовах продовження збройної агресії російської федерації проти України головним пріоритетом у поданому на розгляд Верховної Ради України проєкті Державного бюджету України на 2027 рік, як і в попередні роки, визначено забезпечення обороноздатності держави та фінансування сектору безпеки і оборони країни. Водночас поряд з цим та необхідністю забезпечення макрофінансової стабільності і бюджетної стійкості підтримка людського капіталу, зокрема через фінансування освіти, охорони здоров'я і зайнятості, та забезпечення соціального захисту населення, ветеранів війни, внутрішньо переміщених осіб та інших категорій громадян, які постраждали внаслідок війни, також залишаються серед першочергових завдань держави.

Розглянувши та обговоривши інформацію Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України (далі – Мінсоцполітики), Міністерства у справах ветеранів України, Пенсійного фонду України, Державного центру зайнятості, Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Національної соціальної сервісної служби України, Рахункової палати України,

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Асоціації міст України, Спільного представницького органу репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок на національному рівні щодо видатків, передбачених у проєкті Державного бюджету України на 2027 рік на пенсійне забезпечення, соціальний захист ветеранів війни і членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників та Захисниць України, а також малозабезпечених осіб та осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах, сімей з дітьми, осіб з інвалідністю та інших найбільш вразливих категорій населення, Комітет зазначає наступне.

Основні прогностичні показники державних соціальних гарантій та соціальної підтримки населення

1. У проєкті Закону України «Про Державний бюджет України на 2027 рік» пропонується установити з 1 січня 2027 року прожитковий мінімум на одну особу в розрахунку на місяць у розмірі 3 559 гривень, а для основних соціальних і демографічних груп населення:

дітей віком до 6 років — 3 124 гривні;

дітей віком від 6 до 18 років — 3 895 гривень;

працевдатних осіб — 3 691 гривня;

працевдатних осіб, який застосовується для визначення посадового окладу прокурора окружної прокуратури, посадових окладів працівників інших державних органів, оплата праці яких регулюється спеціальними законами, а також працівників податкових і митних органів, — 2 331 гривня;

осіб, які втратили працевдатність, — 2 878 гривень;

осіб, які втратили працевдатність, який застосовується для визначення розміру доплати за проживання на територіях радіоактивного забруднення за рішеннями суду, — 1 600 гривень.

Таким чином Урядом передбачено підвищення прожиткового мінімуму на 10,9 відсотків з урахуванням прогностичного рівня інфляції у 2027 році.

У той же час вказані розміри прожиткового мінімуму наведено без урахування показника рівня інфляції 2026 року, який сягне до кінця року, за очікуваннями Уряду, 9,9 відсотків (грудень до грудня попереднього року). Тобто фактично пропонується проігнорувати цього річного інфляційне знецінення базового державного соціального стандарту.

Відтак, у проєкті Державного бюджету на 2027 рік продовжено практику заниження прожиткового мінімуму та поглиблення перманентно існуючої проблеми щодо невідповідності законодавчо затвердженого прожиткового мінімуму його фактичному розміру, який відображає реальну вартість наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг, що покликані забезпечити нормальне функціонування організму людини, збереження її здоров'я, задовольнити основні соціальні і культурні потреби особистості.

За інформацією Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України, фактичний розмір прожиткового мінімуму у цінах липня 2026 року в

розрахунку на місяць на одну особу, а також для осіб, які відносяться до основних соціальних і демографічних груп населення, становив:

на одну особу – 8 876,48 грн. (10 471,82 грн. з урахуванням суми обов'язкових платежів);

для дітей віком до 6 років – 7 854,75 грн.;

на дітей віком від 6 до 18 років – 9 997,77 грн.;

для працездатних осіб – 9 320,94 грн. (12 105,12 грн. з урахуванням суми обов'язкових платежів);

для осіб, які втратили працездатність – 7 455,03 гривень.

Тобто на сьогоднішній день розміри законодавчо встановленого прожиткового мінімуму вже є нижчими від фактичного прожиткового мінімуму у 2,8 - 3,6 рази. Зазначене свідчить про його цілковиту неспроможність забезпечити нормальне функціонування організму людини, збереження її здоров'я, задовольнити основні соціальні і культурні потреби особистості, а відтак – забезпечити реалізацію державної конституційної гарантії громадян на достатній життєвий рівень, що в умовах воєнного стану лише поглиблює соціальну прірву в країні, сприяє збільшенню кількості крайніх форм бідності та поширенню міграційних настроїв серед населення.

Варто зауважити, що Урядом так і не було забезпечено виконання вимог статті 4 Закону України «Про прожитковий мінімум» щодо встановлення прожиткового мінімуму після проведення науково-громадської експертизи сформованих набору продуктів харчування, набору непродовольчих товарів і набору послуг; не враховано Рекомендації парламентських слухань на тему: «Проблеми формування прожиткового мінімуму в Україні», схвалені Постановою Верховної Ради України від 19 травня 2020 року № 620-ІХ; не вжито заходів щодо наближення розміру прожиткового мінімуму до його реальної величини з урахуванням оновлених наборів продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг.

Оскільки прожитковий мінімум відповідно до Закону України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» є базовим державним соціальним стандартом, на основі якого визначаються розміри основних державних соціальних гарантій (мінімальної заробітної плати, мінімальної пенсії, державної соціальної допомоги), можна констатувати, що вся соціальна частина проекту Державного бюджету України на 2026 рік, як і в попередні роки, сформована на основі значно заниженого розміру прожиткового мінімуму.

2. Крім зазначеного Урядом пропонується продовжити негативну практику щодо встановлення кількох додаткових величин прожиткового мінімуму:

- для працездатних осіб для визначення посадового окладу прокурора окружної прокуратури, посадових окладів працівників державних органів, оплата праці яких регулюється спеціальними законами, а також працівників податкових і митних органів. При цьому у пункті 14 Прикінцевих положень зазначається, що таке встановлення є винятком із статті 1 Закону України «Про прожитковий мінімум»;

- осіб, які втратили працездатність, – для визначення розміру доплати за проживання на територіях радіоактивного забруднення за рішеннями суду.

Уже вкотре Комітет хоче зауважити, що вказане множинне затвердження розмірів прожиткового мінімуму для однієї соціально-демографічної групи на один і той же часовий проміжок не узгоджується з нормами законів України «Про прожитковий мінімум» та «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». Таке використання прожиткового мінімуму як інструменту фінансового управління, а не як соціального орієнтиру, спотворює початковий зміст, закладений в ідею призначення прожиткового мінімуму як базового державного соціального стандарту у сфері формування та реалізації державної соціальної політики.

У цьому контексті доцільно зазначити, що проведені Комітетом аналітичні дослідження засвідчили занадто широке застосування прожиткового мінімуму як розрахункової одиниці для обрахунку великої кількості різноманітних виплат та величин у різних галузях законодавства. Таке використання у переважній більшості випадків не зумовлене необхідністю виконання приписів статті 46 Конституції України та не відповідає концептуальній сутності прожиткового мінімуму, а відповідно, гальмує його підвищення до реальних розмірів, що надзвичайно згубно впливає на виплати у соціальній сфері та соціальний захист громадян.

Так прив'язка розрахунку розмірів посадових окладів до прожиткового мінімуму для працездатних осіб зумовлює необхідність вишукування суттєвих обсягів бюджетних коштів на фінансування підвищених посадових окладів працівників установ, закладів та організацій бюджетної сфери, державних органів, органів прокуратури, суддів навіть у випадку незначного підвищення прожиткового мінімуму. У той же час пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування і мають забезпечувати рівень життя не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом, мають абсолютно неспівмірні величини порівняно із згаданими зарплатами, звичайно, не на користь соціальних виплат.

Таким чином відбувається не що інше, як нищення системи соціального захисту населення, яка недоотримує сотні мільярдів гривень через неспроможність держави забезпечити фінансування заробітних плат працівників бюджетної сфери, обрахованих на основі реального прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Для України, яка позиціонує себе на міжнародному рівні як соціальну державу, що визнає людину найвищою соціальною цінністю, така ситуація є абсолютно неприйнятною.

Відтак є очевидним, що усунення залежності розмірів різноманітних виплат та величин, зокрема і заробітних плат (посадових окладів), від прожиткового мінімуму сприятиме створенню умов для якісного функціонування системи соціального захисту як найважливішого засобу підвищення інклюзії через скорочення бідності, нерівності, попередження маргіналізації та соціальної ізоляції.

Вважаємо за необхідне нагадати, що згідно з Указом Президента України №722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» однією із цілей визначено подолання бідності та передбачено, що Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року є орієнтирами для розроблення проєктів прогнозних і програмних документів, проєктів нормативно-правових актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України. Відтак, навіть в умовах воєнного стану неприпустимо ігнорувати боротьбу з бідністю як надважливий напрям для розвитку нашої країни, тим більше на шляху до повноцінного членства в Європейському Союзі.

З огляду на зазначене варто звернути увагу на низку законопроєктів, що були напрацьовані у стінах парламенту саме з метою усунення залежності розмірів різноманітних виплат та величин від прожиткового мінімуму.

Одним із таких проєктів є проєкт закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення передумов для підвищення розміру прожиткового мінімуму (реєстр. № 13466), яким пропонується припинити невластиве для природи базового соціального стандарту використання прожиткового мінімуму у якості розрахункової одиниці розмірів посадових окладів і зарплат.

Реалізація законодавчої ініціативи, втіленої, зокрема, в законопроєкті № 13466, сприятиме припиненню штучного гальмування процесу зростання прожиткового мінімуму і впровадженню пов'язаних із цим реформ, створить передумови для підвищення рівня доходів саме для тих категорій населення країни, які найбільше того потребують. Зрештою, вже в найближчій перспективі кошти, перенаправлені таким чином на соціальну підтримку громадян країни, повернуться в економіку держави, що забезпечить зростання обсягів виробництва в реальному секторі економіки, збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів та Пенсійного фонду України.

3. Мінімальну заробітну плату пропонується встановити з 1 січня 2027 року:

у місячному розмірі — 9 546 гривень;

у погодинному розмірі — 57,5 гривні.

Також передбачається, що розмір мінімальної заробітної плати, який застосовується як розрахункова величина для обчислення виплат за рішеннями суду, встановлюється в розмірі прожиткового мінімуму, зазначеного в абзаці сьомому статті 6 Державного бюджету України на 2027 рік.

Тобто Урядом планується підвищення мінімальної заробітної плати з урахуванням фінансових можливостей бюджету лише на 899 грн (або 10,4 відсотка) до розміру 2026 року, що у реальному вимірі дає ще менше зростання державної гарантії у сфері оплати праці, ніж передбачено для прожиткового мінімуму (на 10,9 відсотка).

В контексті євроінтеграційних прагнень України доцільно звернути увагу на пункт 28 і статтю 5 Директиви ЄС 2022/2041 Європейського парламенту та Ради щодо адекватної мінімальної заробітної плати в Європейському Союзі

(DIRECTIVE (EU) 2022/2041 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 19 October 2022 on adequate minimum wages in the European Union), у яких зазначено, зокрема, що мінімальна заробітна плата вважається адекватною, якщо вона є справедливою щодо розподілу заробітної плати та якщо вона забезпечує гідний рівень життя для працівників на основі трудових відносин повний робочий день. Адекватність законодавчо встановленої мінімальної заробітної плати визначається та оцінюється кожною державою-членом з огляду на її національні соціально-економічні умови, включаючи зростання зайнятості, конкурентоспроможність та регіональний галузевий розвиток. З метою такого визначення держави-члени повинні брати до уваги купівельну спроможність, довгострокові національні рівні продуктивності та розвиток, а також рівні, розподіл та зростання заробітної плати.

При цьому індикатором оцінки адекватності (достатності) мінімальної заробітної плати пропонується використовувати середню заробітну плату, з якою співвідношення мінімальної зарплати має становити 50-60 відсотків, або ж медіанну заробітну плату, співвідношення з якою має становити 60 відсотків.

За інформацією Державної служби статистики України середньомісячна заробітна плата в Україні за 2 квартал 2026 року становила 31 421 грн, з якою співвідношення мінімальної заробітної плати (8 647 грн) на той час становило 27,5 відсотків.

За розрахунками Мінекономіки величина очікуваної середньомісячної заробітної плати на кінець 2026 року становитиме 30 088 грн, у 2027 році – 34 409 грн, з якими співвідношення мінімальної зарплати (2026 р. – 8 647 грн, 2027 р. – 9 546 грн) становитиме 28,7 відсотка та 27,7 відсотка відповідно.

Таким чином невідповідність чинної та запланованої Урядом на 2027 рік розмірів мінімальної заробітної плати в Україні вимогам стандартів Європейського Союзу є очевидною, а тенденція до стабільного зниження індикаторного співвідношення свідчить про негативні перспективи державної політики щодо визначення розмірів державних соціальних гарантій у сфері оплати праці. Зазначене сприятиме зниженню купівельної спроможності населення України, зменшенню надходжень до бюджетів у вигляді податків, обов'язкових зборів і соціальних внесків та поглибленню дефіцитів бюджетів, а відповідно, матиме негативний вплив на забезпечення обороноздатності країни. Зауважимо, що саме низький рівень доходів населення, як один із компонентів Індексу людського розвитку країни, є найгіршим показником та справляє найбільш негативний вплив на місце України в загальному рейтингу людського розвитку держав і територій світу.

4. Статтею 55 проєкту пропонується установити, що обчислення індексу споживчих цін для індексації грошових доходів населення проводиться наростаючим підсумком починаючи з січня 2027 року, який приймається за 1 або 100 відсотків. Сума індексації, яка склалася у грудні 2026 року, у січні 2027 року не нараховується.

Зауважимо, що Закон України «Про індексацію грошових доходів населення» визначає правові, економічні та організаційні основи підтримання

купівельної спроможності населення України в умовах зростання цін з метою дотримання встановлених Конституцією України гарантій щодо забезпечення достатнього життєвого рівня населення України.

Відтак, неврахування рівня індексу споживчих цін за попередні роки під час обрахунку індексації грошових доходів населення в умовах воєнного стану в країні, коли постійно відбувається реальне і суттєве здорожчання споживчих товарів і послуг, не сприятиме покращенню ситуації на споживчому ринку, особливо на фоні постійного знецінення державних соціальних стандартів і гарантій, зростання рівня безробіття, зменшення реальної заробітної плати та значної зовнішньої міграції громадян України. Як наслідок, відсутність належного обсягу споживчого попиту не сприятиме відновленню економіки країни та зростанню ВВП.

Крім того положення статті 55 проекту, у разі їх прийняття, створять правову колізію з відповідними нормами Закону України «Про індексацію грошових доходів населення», зокрема статтею 4, якою визначено, що обчислення індексу споживчих цін для індексації грошових доходів населення провадиться наростаючим підсумком, починаючи з місяця введення в дію цього Закону. Таким чином, вирішення проблем, пов'язаних з регулюванням питань щодо проведення індексації грошових доходів населення, треба вирішувати шляхом внесення відповідних змін до Закону України «Про індексацію грошових доходів населення».

Щодо підтримки малозабезпечених осіб та осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах

У Державному бюджеті на 2026 рік на підтримку громадян у складних життєвих обставинах було передбачено 102,7 млрд грн, у тому числі 9,2 млрд грн на базову соціальну допомогу та 48,4 млрд грн на підтримку ВПО. У проекті Державного бюджету на 2027 рік Уряд визначає окремим напрямом підтримку людей з низькими доходами в обсязі **31,9 млрд грн (КПКВК 2501190 «Підтримка осіб і сімей з низькими доходами»)**, з яких **9,2 млрд грн** передбачається спрямувати на базову соціальну допомогу.

Пряме порівняння 102,7 млрд грн у 2026 році та 31,9 млрд грн у 2027 році не є коректним, оскільки у проекті Державного бюджету на 2027 рік змінено структуру групування соціальних видатків, а підтримка ВПО та низка інших напрямів відображаються окремо. Водночас незмінність фінансового забезпечення базової соціальної допомоги на рівні 9,2 млрд грн потребує окремої уваги з огляду на подальше розгортання цієї реформи. Базова соціальна допомога має заміщувати кілька чинних видів державної соціальної допомоги, а отже **бюджетні розрахунки мають демонструвати не лише обсяг фінансування експерименту, а й фінансовий баланс після переходу до нової моделі.**

Щодо розвитку системи соціальних послуг

У 2026 році на розвиток системи соціальних послуг передбачено 2,4 млрд грн. У проєкті Державного бюджету на 2027 рік передбачено 2,7 млрд грн, тобто збільшення на 0,3 млрд грн або 12,5 відсотка.

Із 2,7 млрд грн на розвиток соціальних послуг 1,8 млрд грн передбачається спрямувати на продовження роботи та розвиток мережі Центрів життєстійкості у громадах. Це становить близько 66,7 відсотка загального ресурсу за напрямом. З огляду на це необхідно забезпечити збалансоване фінансування інших базових соціальних послуг. Пріоритетними мають залишатися соціальний супровід сімей у складних життєвих обставинах, денний догляд, кризове втручання, догляд вдома, підтримане проживання, послуги для дітей та сімей, а також розвиток мережі надавачів соціальних послуг безпосередньо у територіальних громадах.

Щодо підтримки сімей з дітьми

У Державному бюджеті на 2026 рік на підтримку сімей з дітьми було передбачено 52,7 млрд грн, у тому числі 24,5 млрд грн на нові програми: допомога при народженні дитини, допомога для догляду за дитиною до одного року, програму «єЯсла» та «Паунок школяра».

У проєкті Державного бюджету на 2027 рік за бюджетною програмою КПКВК 2501400 «Соціальний захист дітей та сім'ї» на підтримку родини від народження дитини до початку навчання у школі передбачено 35 827,6 млн грн, зокрема:

Напрямок	2027 рік, млн грн
Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами	2 361,0
Допомога при народженні дитини	11 125,8
Догляд за дитиною до 1 року	12 939,9
«Паунок школяра»	1 061,8
«єЯсла»	8 339,1
Разом	35 827,6

Пряме порівняння 35,8 млрд грн, передбачених у проєкті Державного бюджету на 2027 рік за окремо визначеними програмами підтримки сімей з дітьми, із 52,7 млрд грн, передбаченими у Державному бюджеті на 2026 рік за відповідним загальним напрямом, є некоректним у зв'язку зі зміною структури та підходів до групування соціальних видатків у проєкті Державного бюджету на 2027 рік.

Окремо у проєкті Державного бюджету на 2027 рік передбачено 7,8 млрд грн на сімейні форми виховання, 1,7 млрд грн на оздоровлення дітей, 0,8 млрд грн на забезпечення житлом дитячих будинків сімейного типу та 23,3 млрд грн на підтримку дітей з інвалідністю та їх соціальну інтеграцію.

З огляду на розвиток сімейно-орієнтованої системи захисту дітей доцільно забезпечити узгодження цих видатків із розвитком соціальних послуг для сімей:

соціальним супроводом, патронатом над дитиною, раннім втручанням, кризовими послугами та іншими послугами, спрямованими на недопущення вилучення дитини із сімейного середовища.

Щодо видатків для функціонування Державної служби України у справах дітей (далі – Служба), Національної соціальної сервісної служби України (далі – Нацсоцслужба)

У проекті держбюджету за бюджетною програмою КПКВК 2504010 «Керівництво та управління у сфері усиновлення та захисту прав дітей» передбачено видатки в обсязі **153,2 млн грн**, з них на оплату праці – 117,7 млн грн, оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 1,4 млн гривень.

З метою забезпечення спроможності Служби та її регіональної ланки для реалізації державної політики у сфері захисту прав дітей передбачається загальна гранична чисельність 4 918 штатних одиниць, із яких 250 – працівники центрального апарату, 4 668 – працівники територіальних органів Служби.

Збільшення граничної чисельності до 4 918 штатних одиниць, за інформацією Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності, дасть змогу забезпечити інституційну спроможність органу з урахуванням обсягу визначених державою повноважень, масштабу цільової групи та фактичних викликів у сфері захисту прав дітей.

Для Служби визначено, зокрема, функції з координації реформи сімейних форм виховання, усиновлення, моніторингу захисту прав дітей-сиріт на рівні громад, навчання батьків-вихователів тощо. Сфера захисту прав дітей під час війни перебуває під жорстким моніторингом міжнародної спільноти. Тому формування стійкого кадрового ядра та залучення висококваліфікованих фахівців є запорукою належного захисту прав дітей та виконання міжнародних зобов'язань України. **Додаткова потреба** в коштах на 2027 рік становить **3 822,7 млн грн**, у тому числі заробітна плата – **1 455,4 млн грн**, оплата комунальних послуг – **18,1 млн гривень**.

У проекті держбюджету за бюджетною програмою КПКВК 2509010 «Керівництво та управління у сфері реалізації політики щодо соціального захисту населення» передбачено видатки в обсязі **291,5 млн грн**, з них на оплату праці – 198,6 млн грн, оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 8,3 млн гривень.

На виконання основних функцій Нацсоцслужби у 2027 році необхідно **345,9 млн грн**, водночас передбачені у проекті держбюджету видатки загального фонду задовольняють потребу на 84,3 відсотка. **Додаткова потреба** в коштах становить **54,5 млн гривень**.

Щодо пенсійного забезпечення, пенсійної реформи та видатків Пенсійного фонду України

1. Проектом Державного бюджету України на 2027 рік з метою забезпечення своєчасного та у повному обсязі **фінансування пенсійних**

виплат, виплати житлових субсидій тощо, передбачено видатки для Пенсійного фонду України:

- за бюджетною програмою **2506080 «Фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду»** передбачені в обсязі **292 818,1 млн грн** (на 41 506,8 млн грн більше, ніж у 2026 році):

287 818,1 млн грн – кошти загального фонду,

5 000 млн грн – кошти спеціального фонду. Залишок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття у сумі 5 000 млн грн заплановано спрямувати до спеціального фонду державного бюджету для використання їх на виплату пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за різними пенсійними програмами;

- за бюджетною програмою **2506110 «Виплата житлових субсидій та пільг громадянам на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу»** в обсязі **42 320,7 млн грн** (на 2026 рік була передбачена аналогічна сума) для надання державної підтримки 2,8 млн домогосподарствам. Цей обсяг визначено відповідно до очікуваного контингенту одержувачів пільг та житлових субсидій, а також подальшого вдосконалення діючих механізмів надання населенню житлових субсидій та пільг шляхом посилення адресного підходу до надання підтримки з урахуванням потреб.

Передбачений обсяг видатків для Пенсійного фонду України також не враховує видатки на покриття дефіциту бюджету Фонду, оскільки у наступному році він не прогнозується.

На думку Кабінету Міністрів України, передбачений обсяг видатків дозволить забезпечити зобов'язання державного бюджету на виплату пенсій, доплат, надбавок та підвищень до пенсій, які відповідно до чинного законодавства фінансуються за рахунок бюджетних коштів, зокрема зростання пенсійних виплат у зв'язку з підвищення розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, здійснення щорічної індексації пенсій, а також забезпечення у повному обсязі пенсійними виплатами колишніх військовослужбовців та членів їх сімей, чисельність яких у зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України постійно збільшується.

Під час розрахунків враховано прогнозні витрати на проведення індексації пенсій згідно із частиною другою статті 42 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» з 01 березня 2027 року, що дозволить підвищити доходи майже 10 млн українських пенсіонерів. Прогнозний коефіцієнт індексації зріс порівняно з попередньо визначеним показником з 1,145 до 1,154.

Разом з тим, Пенсійний фонд України повідомляє, що розрахункова недостатність коштів державного бюджету за бюджетною програмою **КПКВК 2506080 «Фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного**

фонду» становить 4 881,3 млн грн, що потребує для забезпечення збалансованості проєкту бюджету Пенсійного фонду України у 2027 році виділення додаткових асигнувань з Державного бюджету України.

У додатках, наданих до проєкту Державного бюджету України на 2027 рік, Кабінет Міністрів України відзначає **фіскальні ризики та їх вплив на показники державного бюджету у 2027 році.**

Так, у 2027 році за наданими оцінками існує висока імовірність настання фіскальних ризиків, пов'язаних, зокрема, із:

- зменшенням надходжень сум єдиного соціального внеску, розподілених на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, коштів, адміністрування яких забезпечується органами Пенсійного фонду України, внаслідок зниження рівня платоспроможності підприємств, установ, організацій у частині сплати обов'язкових страхових платежів, зменшення доходів у зв'язку із припиненням діяльності підприємств, установ, організацій, та зменшення чисельності найманих працівників;

- зростанням обсягу видатків на виплату пенсій особам, які мають право на пенсію по інвалідності внаслідок війни та у разі втрати годувальника, що зумовлено зростанням чисельності таких осіб у зв'язку із військовою агресією російської федерації;

- зростанням обсягу видатків на пенсійні виплати за вислугу років військовослужбовцям, що зумовлено демобілізацією військовослужбовців у разі закінчення активних бойових дій та завершення військового стану;

- зростання обсягу видатків на пенсійні виплати у зв'язку із прийняттям судових рішень з питань пенсійного забезпечення (кількість таких рішень з кожним роком збільшується та відповідно зростає заборгованість із здійснення таких виплат за рахунок коштів державного бюджету);

- зростанням обсягу пенсійних виплат (доплат/пенсій) внаслідок ухвалення судових рішень щодо виплати особам, які мають право звернутися до суду, доплат/пенсій у раніше встановлених розмірах, ніж передбачені статтями 29 та 30 Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» тощо.

Враховуючи вказане, Уряд вважає необхідним для зменшення впливу на показники державного бюджету фіскальних ризиків, пов'язаних із соціальною сферою:

удосконалення пенсійної системи шляхом проведення пенсійної реформи з урахуванням довгострокових демографічних прогнозів та майбутнього навантаження пенсійних виплат на державні фінанси з дотриманням політики співробітництва з міжнародними партнерами, зокрема з Міжнародним валютним фондом у частині забезпечення фінансової стабільності пенсійної системи шляхом утримання від запровадження нових спеціальних або пільгових пенсій, нових дискреційних підвищень виплат; врахування середньострокових фіскальних та бюджетних наслідків будь-яких поправок до законів та підзаконних актів, які призводять до підвищення пенсійних видатків, та створення добре врегульованих і повністю профінансованих схем обов'язкових пенсійних накопичень після скасування воєнного стану, коли

будуть створені необхідні передумови та пом'якшені середньострокові фінансові ризики;

недопущення нарощування заборгованості зі сплати ЄСВ та погашення наявного боргу;

забезпечення належного захисту інтересів держави у судових справах з пенсійних питань і контролю механізму погашення заборгованості з пенсійних виплат за рішеннями судів;

прийняття змін до законодавства у сфері соціального захисту лише у разі наявності ресурсів для їх фінансового забезпечення тощо.

2. З метою проведення пенсійної реформи у проєкті Державного бюджету України на 2027 рік передбачено видатки для Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України:

- за бюджетною програмою **2501080** «Створення інституційних компонентів функціонування накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування» в обсязі **50 000,0** тис грн (на 2026 рік була передбачена аналогічна сума).

Як зазначає Кабінет Міністрів України, заплановані видатки дозволять розпочати роботу над запровадженням накопичувальної системи пенсійного страхування в Україні.

Слід також зазначити, що пунктом 20 розділу «Прикінцеві положення» Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» Кабінету Міністрів України доручалось, зокрема, розробити та подати до 1 липня 2026 року на розгляд Верховної Ради України проєкт закону про внесення змін до законів України «Про державну службу», «Про судоустрій і статус суддів», «Про прокуратуру», «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо встановлення єдиних підходів до пенсійного віку (віку виходу на пенсію) особам, яким призначено пенсію за окремими законами, та здійснення таким особам індексації пенсій незалежно від зміни заробітної плати (доходу або грошового забезпечення) на загальних умовах.

Проте, на даний час вищезазначений законопроект та законопроект щодо запровадження накопичувальної складової пенсійної системи Урядом на розгляд Верховної Ради України не внесені.

3. Також у проєкті Державного бюджету України на 2027 рік (стаття 40 проєкту) продовжено виплату доплати непрацюючим пенсіонерам, які постійно проживають у зоні безумовного (обов'язкового) відселення та в зоні гарантованого добровільного відселення, встановлюється за умови, що такі особи проживали або працювали у зоні безумовного (обов'язкового) відселення або в зоні гарантованого добровільного відселення станом на 26 квітня 1986 року чи у період з 26 квітня 1986 року до 1 січня 1993 року, у зв'язку з чим особі надано статус особи, яка постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи. Зазначена доплата встановлюється в розмірі

2 878 гривень - на рівні прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність (у 2026 році розмір доплати складає – 2 595 гривень).

Щодо цієї норми Уповноважений Верховної Ради України з прав людини зауважує, що головною вимогою для встановлення відповідної доплати непрацюючим пенсіонерам, до яких належить заявники, є саме факт їх постійного проживання у зоні безумовного (обов'язкового) відселення та в зоні гарантованого добровільного відселення станом на 01.01.1993 року.

Внаслідок впровадження зазначених вимог права на отримання доплати до пенсії за проживання на територіях радіоактивного забруднення позбавлені і ті громадяни, які є фактично постраждалими особами у розумінні Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», зокрема особи, у яких наявні відомості про зміну місця проживання після 1993 року внаслідок виїзду на лікування, для отримання освіти, проходження військової служби у певному періоді за межами зон радіоактивного забруднення, що слугує підставою для відмови у визначенні права на доплату за проживання у зазначених зонах.

Застосування вимоги щодо безперервного проживання у наведених вище випадках Уповноважений Верховної Ради України з прав людини вважає неправомірним, оскільки факт необхідності тимчасового виїзду за межі зони радіоактивного забруднення та повернення до попереднього місця проживання на територію радіоактивного забруднення з об'єктивних підстав є несправедливою перешкодою у реалізації права громадян на відповідну доплату.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини зауважує на необхідності врегулювання питання здійснення доплати до пенсії за проживання у зоні радіоактивного забруднення шляхом внесення змін до Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».

4. Відповідно до статті 41 законопроекту встановлено, що у 2027 році зміна розміру або запровадження нових складових заробітної плати, грошового забезпечення, суддівської винагороди, винагороди судді не є підставою для перегляду (перерахунку) раніше призначених пенсій або щомісячного довічного грошового утримання та видачі уповноваженими органами/відповідним судом довідок про розмір заробітної плати, грошового забезпечення, суддівської винагороди, винагороди судді, для перерахунку пенсії або щомісячного довічного грошового утримання.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини висловлює зауваження щодо встановлення законом про Державний бюджет тимчасової заборони на перерахунок пенсій у зв'язку зі зміною грошового забезпечення фактично змінює механізм пенсійного забезпечення, встановлений спеціальними законами. У разі необхідності зміни механізму перерахунку пенсій, на думку Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, відповідні зміни мають вноситися безпосередньо до вказаних законів, які

регулюють відповідні правовідносини, із дотриманням вимог статей 17, 22, 46 та 92 Конституції України.

5. Стаття 42 законопроекту встановлює, що територіальні органи Пенсійного фонду України здійснюють **виплати за ретроспективними судовими рішеннями та виплати перерахованих за рішенням суду пенсій** у межах бюджетних призначень на відповідний бюджетний період і відсутність бюджетних асигнувань на цю мету у Пенсійного фонду України є підставою для незастосування штрафу до керівника Пенсійного фонду України та керівників територіальних органів Пенсійного фонду України.

За інформацією Пенсійного фонду України загальна сума коштів, необхідна для виконання рішень суду в повному обсязі та погашення заборгованості з виплат, перерахованих на їх виконання, станом на 01.08.2026 становить **100 млрд грн** (кількість судових рішень – **864,4 тис.**).

Водночас, Міністерству соціальної політики, сім'ї та єдності України, як головному розпоряднику бюджетних коштів за бюджетною програмою за **КПКВК 2501290 «Забезпечення виконання рішень суду»**, як і в попередні роки, передбачено видатки в обсязі **100 000,0 тис. гривень**. Виділених на ці цілі асигнувань з державного бюджету достатньо лише для часткового виконання рішень суду.

6. Відповідно до статті 43 законопроекту у 2027 році у період дії воєнного стану в Україні продовжено дію норми щодо **встановлення понижуючих коефіцієнтів для пенсій, призначених (перерахованих) відповідно до спеціальних законів**, розмір яких (пенсійної виплати) перевищує десять прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність. Передбачено, що зазначені пенсії виплачуються із застосуванням до суми перевищення коефіцієнтів у розмірах і порядку, визначених Кабінетом Міністрів України.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини звертає увагу, що у 2026 році Верховний Суд звернувся до Конституційного Суду України щодо конституційності статті 46 Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» та постанови Кабінету Міністрів України від 3 січня 2025 року № 1 у частині обмеження розміру пенсій осіб, яким пенсії призначені (перераховані) відповідно до Закону № 2262-ХІІ. Конституційне провадження у цій справі відкрито, а 9 червня 2026 року питання розглядалося Великою палатою Конституційного Суду України. За таких обставин повторне запровадження у проєкті Державного бюджету України на 2027 рік аналогічного за змістом механізму створює ризик подальшого відтворення правового регулювання, конституційність якого вже є предметом конституційного контролю.

7. Стаття 44 проєкту Державного бюджету України на 2027 рік передбачає продовження у 2027 році дії норми щодо **передачі до солідарної системи покриття видатків на виплату пенсій військовослужбовцям у розмірі трьох прожиткових мінімумів** для осіб, які втратили працездатність.

8. Крім того, «Прикінцеві положення» проєкту Державного бюджету України на 2027 рік передбачають наступне:

8.1. Зупинення на 2027 рік дії (пункт 3 Прикінцевих положень):

- частини четвертої статті 142 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», частини другої статті 27 Закону України «Про Конституційний Суд України» щодо здійснення перерахунку раніше призначеного щомісячного довічного грошового утримання у разі зміни розміру суддівської винагороди;
- положень Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» в частині перерахунку раніше призначених пенсій у разі зміни розміру або у зв'язку з підвищенням грошового забезпечення відповідних категорій військовослужбовців;
- частини дванадцятої статті 86 Закону України «Про прокуратуру» в частині позбавлення права на пенсійне забезпечення за вислугу років осіб, звільнених з роботи в порядку дисциплінарного стягнення за вироком суду та осіб, засуджених до обмеження волі або позбавлення волі тощо.

Щодо зазначеного положення Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України надало пропозицію у абзаці двадцять дев'ятому пункту 3 розділу «Прикінцеві положення» проєкту держбюджету слово «дванадцятої» замінити словом «двадцяті». Тобто пропонує зупинити на 2027 рік положення частини двадцяті статті 86 Закону України «Про прокуратуру» в частині визначення умов та порядку перерахунку призначених пенсій працівникам прокуратури Кабінетом Міністрів України.

З приводу зупинення дії положень законів, якими регулюються питання соціального захисту деяких категорій громадян, звуження їх прав, запровадження особливих умов використання права, що не передбачено спеціальними законами тощо, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини зауважує, що закон про Державний бюджет України не може використовуватися як інструмент системного щорічного коригування, зупинення або звуження змісту та обсягу прав і соціальних гарантій, установлених спеціальними законами.

8.2. Надання у 2027 році права Кабінету Міністрів України визначати порядок та розміри щорічної з 1 березня індексації пенсій, страхових виплат потерпілим від нещасних випадків на виробництві, перерахунку пенсій працюючим пенсіонерам тощо (пункт 6 «Прикінцевих положень»).

Щодо сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Як і в минулому році, у статті 45 проєкту закону пропонується з 01 січня 2027 року розмір максимальної величини бази нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування для застрахованої особи на місяць (крім доходу у вигляді грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, нарахованих військовослужбовцям, поліцейським та особам рядового і начальницького складу) збільшити до двадцяти розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом, та відповідно до положень пункту 3 Прикінцевих положень проєкту закону призупинити дію пункту 4 частини першої статті 1 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове

державне соціальне страхування», згідно з яким максимальна величина бази нарахування єдиного внеску дорівнює п'ятнадцяти розмірам мінімальної заробітної плати.

Пропозиції, передбачені у статті 45 проєкту закону, можуть бути предметом регулювання виключно базового закону.

Щодо коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття

Загальна сума доходів проєкту бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття на 2027 рік визначена на рівні 31 585,7 млн грн (з урахуванням залишку коштів), що на 46,5 відсотка (або на 10 027,2 млн грн) більше їх прогнозного обсягу на 2026 рік (21 558,5 млн грн).

Загальна сума видатків проєкту бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття на 2027 рік визначена рівноцінно сумі запланованих доходів бюджету Фонду – 31 585,7 млн грн, що значно більше ніж у 2024, 2025 та 2026 роках (16 988,0 млн грн – 2024 рік; 16 874,3 млн грн – 2025 рік; 21 558,5 млн грн – 2026 рік).

Разом з тим, за прогнозними показниками Державної служби зайнятості, загальний обсяг доходів проєкту бюджету Фонду на 2027 рік становить 20 429,6 млн грн (з урахуванням залишку коштів на початок року в сумі 5 501,8 млн грн). Внаслідок цього розбіжність між оцінками Кабінету Міністрів України та Державного центру зайнятості щодо загального обсягу ресурсів Фонду становить 11 156,1 млн грн (оцінка Кабінету Міністрів України є вищою за прогноз Державного центру зайнятості на 54,6%).

Мінімальний розмір допомоги по безробіттю з 01 січня 2026 року складає 3 900 грн для застрахованих осіб та внутрішньо переміщених осіб, які не мають документів про страховий стаж (Постанова правління Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття від 26.12.2025 № 97).

Водночас, мінімальний розмір допомоги по безробіттю для молоді без страхового стажу та осіб, звільнених за окремими статтями щодо порушення трудового законодавства, залишається незмінним – 1 650 гривень.

Виплата допомоги по безробіттю буде здійснюватися за рахунок коштів, передбачених у проєкті бюджету Фонду на 2027 рік на матеріальне забезпечення на випадок безробіття.

При цьому, як і у попередніх роках, залишок коштів Фонду на початок 2027 року у сумі 5 501,8 млн грн (5,5 млрд грн), пропонується в повному обсязі передати до спеціального фонду Державного бюджету (у 2024 році 10 000 млн грн, у 2025 році 95 відсотків залишку коштів, у 2026 році весь залишок коштів, що утворився на 1 січня 2026 року за рахунок надходжень єдиного внеску, розподіленого на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття).

Разом з тим, у статті 33 проекту Державного бюджету України на 2027 рік пропонується визначити, що «залишок коштів, джерелом формування яких були перераховані Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття кошти відповідно до статті 37 Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік», що не використаний у 2024 та 2025 роках, залишок коштів відповідно до абзацу третього частини першої статті 37 Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік», що не використаний у 2025 році, та залишок відповідно до абзацу третього частини першої статті 24 Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік», що не використаний у 2026 році, зберігається на рахунках спеціального фонду державного бюджету.

Ці надходження розподіляються за рішенням Кабінету Міністрів України і спрямовуються на соціальні та пенсійні виплати.

Проте проект Державного бюджету України на 2027 рік та пояснювальна записка до нього не містять посилань на нормативно-правові акти, на підставі яких кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, які відповідно до статті 37 Закону України «Про Державний бюджет України на 2024 рік», статті 37 Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» та статті 24 Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік» були зараховані як виняток у 2024 – 2026 роках до спеціального фонду, мають бути зараховані до Державного бюджету України на 2027 рік.

Слід зазначити, що єдиний внесок – це консолідований страховий внесок, збір і перерозподіл якого здійснюється з метою забезпечення фінансування страхових виплат і надання соціальних послуг у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування, яка охоплює пенсійне страхування, страхування з тимчасової непрацездатності, від нещасного випадку на виробництві та на випадок безробіття. Бюджетним законодавством кошти фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування не віднесено до джерел формування державного бюджету.

Крім того, у положеннях Бюджетного кодексу України відсутні норми щодо порядку взаєморозрахунків з системою загальнообов'язкового державного соціального страхування, на що Комітет неодноразово звертав увагу.

Слід зауважити також, що відповідно до частини двадцять восьмої статті 8 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» Кабінет Міністрів України за погодженням зі сторонами соціального діалогу може внести зміни до постанови «Про затвердження пропорцій розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 26 листопада 2014 року № 675 та збільшити частку єдиного внеску, що спрямовується на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, за рахунок зменшення частки цього внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття.

Прийняте рішення дозволить Пенсійному фонду України забезпечити виконання покладених на нього завдань.

Щодо зайнятості населення

Відповідно до пояснювальної записки до проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2027 рік» прогнозовані показники рівня безробіття населення у віці 15 – 70 років, визначені за методологією Міжнародної організації праці (МОП), передбачають зменшення рівня безробіття з 12,6% до 12,4 %.

Щодо соціальної підтримки ветеранів війни

Міністерству у справах ветеранів України у проекті Закону України «Про Державний бюджет України на 2027 рік» передбачено:

1) за **КПК 150** видатки в обсязі **10 291 038,1 тис. грн**, у тому числі за бюджетними програмами:

- 1501010 «Керівництво та управління у справах ветеранів» – **316 185,9 тис. грн**, у тому числі на оплату праці з нарахуваннями – 219 802,7 тис. грн та на видатки з цифровізації – 81 456,4 тис. гривень.

Проектом закону **не врахована** додаткова потреба в обсязі **63 603,3 тис. грн**, з них: на оплату праці з нарахуваннями – 19 764,6 тис. грн та видатки з цифровізації – 32 802,0 тис. гривень.

- 1501120 «Заходи з підтримки та допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та членам родин загиблих» – **7 513 687,9 тис. гривень**.

Не враховано в проекті закону додаткову потребу за наступними напрямками використання коштів:

- виготовлення бланків посвідчень для ветеранів війни та відповідних нагрудних знаків до них, бланків посвідчень, бланків листів талонів на право одержання ветеранами війни проїзних квитків безоплатно і з 50-відсотковою знижкою їх вартості – 41 215,0 тис. грн;

- реалізація експериментального проекту щодо надання державної допомоги на навчання дітям деяких категорій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України – 540 281,2 тис. грн для надання послуг 13 896 осіб;

- реалізація експериментального проекту щодо надання медичних послуг з дентальної імплантації учасникам бойових дій та особам з інвалідністю внаслідок війни – 1 000 000,0 тис. грн для надання допомоги 40 000 особам.

Отже, загальна сума **неврахованої додаткової потреби** за програмою 1501120 становить **1 581 496,2 тис. гривень**.

- 1501130 «Забезпечення діяльності підприємств, установ та організацій Міністерства у справах ветеранів» – **1 361 164,3 тис. гривень**.

Не враховано в проекті закону додаткову потребу в обсязі **137 469,2 тис. грн** за наступними напрямками використання коштів:

- забезпечення реалізації експериментального проекту щодо створення та забезпечення функціонування на території України мережі державних ветеранських просторів – 93 320,4 тис. грн для утримання 14 просторів;

- забезпечення функціонування Українського ветеранського фонду, державної установи «Національне військове меморіальне кладовище» та центрів відповідно до затверджених кошторисів – 44 148,8 тис. грн для Українського ветеранського фонду.

- 1501800 «Реалізація публічного інвестиційного проєкту із створення та функціонування Національного військового меморіального кладовища» – **1 100 000,0 тис. гривень.**

Отже, загальний обсяг **неврахованої** додаткової потреби за **КПК 150** на 2027 рік становить **1 782 568,7 тис. гривень.**

2) за **КПК 151** Мінветеранів передбачено видатки в обсязі **10 562 788,3 тис. грн** у т. ч. за бюджетними програмами:

- 1511040 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей осіб, визначених пунктами 2 - 5 частини першої статті 10-1 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», для осіб з інвалідністю I - II групи, яка настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, визначених пунктами 11-14 частини другої статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та які потребують поліпшення житлових умов» – 6 897 415,0 тис. гривень.

Не враховано в проєкті закону додаткову потребу в обсязі **7 407 502,9 тис. грн** для виплати грошової компенсації 2 309 особам.

Також в проєкті закону **не враховано** пропозиції щодо відкриття бюджетної програми 1511050 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб та визнані особами з інвалідністю внаслідок війни III групи» з обсягом видатків **303 602,5 тис. гривень.**

- 1511090 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення діяльності фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб та окремі заходи з підтримки осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України» – **2 587 545,2 тис. грн.** Потреба врахована в повному обсязі.

- 1511810 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проєкту із розвитку ветеранських

просторів» – 1 077 828,1 тис. грн. Сума неврахованої додаткової потреби становить 1 977 396,8 тис. гривень.

Отже, загальний обсяг **неврахованої** додаткової потреби за **КПК 151** на 2027 рік становить **9 688 124,1 тис. гривень**.

Враховуючи вищезазначене та з метою досягнення стратегічних цілей щодо підтримки та реалізації інтересів ветеранів війни та членів їх сімей, Мінветеранів пропонує під час розгляду проекту закону врахувати в повному обсязі додаткову потребу за наступними бюджетними програмами, головним розпорядником яких є Мінветеранів, у обсязі 11 471 070,9 тис. грн, у т. ч.:

1501010 – 63 603,3 тис. грн, у т. ч. на оплату праці 19 764,6 тис. гривень;
 1501120 – 1 581 496,2 тис. гривень;
 1501130 – 137 469,2 тис. гривень;
 1511040 – 7 407 502,9 тис. гривень;
 1511050 – 303 602,5 тис. гривень;
 1511810 – 1 977 396,8 тис. гривень.

Соціальний захист осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю

Проектом Закону України «Про Державний бюджет України на 2027 рік» на підтримку та заходи із соціальної інтеграції дітей з інвалідністю, соціальний захист осіб з інвалідністю передбачено **65 887,4 млн грн**.

Для підвищення розмірів допомог буде спрямовано 51 942,1 млн грн, що на **28 221,4 млн грн, або 54,3 відсотка** більше, ніж у 2026 році.

1. На підтримку та заходи із соціальної інтеграції дітей з інвалідністю за бюджетною програмою КПКВК 2501180 передбачено **23 339,1 млн гривень**.

Статтею 9 Закону України «Про Державний бюджет України на 2027 рік» пропонується установити, що у 2027 році базова величина, яка застосовується для обчислення розмірів державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю і державної соціальної допомоги та надбавка на догляд, встановлених статтями 2 та 3 Закону України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю», становить **4 000 гривень**.

Це зумовлено тим, що Верховна Рада України 19.08.2026 ухвалила Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо формування комплексної державної підтримки та підвищення соціальних гарантій для сімей з особами з інвалідністю» № 4955-IX.

Ухваленим Законом внесено зміни до Закону України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства», зокрема в частині підвищення розмірів державної соціальної допомоги та надбавки на догляд, а також запровадження базової величини, як нормативного грошового показника, що застосовується для визначення розмірів зазначених виплат.

На виплату державної соціальної допомоги дітям з інвалідністю передбачено **9 500,9 млн грн.**

На оплату соціальної складової послуги раннього втручання передбачено видатків у сумі **78,8 млн гривень.**

За інформацією Міністерства соціальної політики України **додаткова потреба** в коштах за бюджетною програмою **КПКВК 2501180 «Підтримка та заходи із соціальної інтеграції дітей з інвалідністю»** складає **587,2 млн грн, з яких:**

- на оплату соціальної складової послуги раннього втручання додаткова потреба становить - 104,5 млн грн;
- розвиток наставництва - 4,1 млн грн;
- забезпечення дітей з інвалідністю айтрекерами - 478,63 млн гривень.

2. На соціальний захист осіб з інвалідністю за бюджетною програмою **КПКВК 2507110** передбачено **41 577,7 млн гривень.**

На видатки для забезпечення осіб протезно-ортопедичними виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації, зокрема крісла колісні, засоби реабілітації, ортопедичне взуття, спеціальні засоби для спілкування та орієнтування тощо) буде спрямовано **11 547,5 млн грн**, що на **3 596,3 млн грн** більше ніж у 2026 році.

Ця сума дозволить забезпечити допоміжними засобами реабілітації та виробами підвищеної функціональності понад 110 тис. осіб, з них майже 9 тис. військовослужбовців та 13,5 тис. дітей з інвалідністю.

За інформацією Міністерства соціальної політики України **додаткова потреба** в коштах за бюджетною програмою **КПКВК 2507110 «Соціальний захист осіб з інвалідністю»** складає **97,05 млн грн, з яких:**

- на фінансову підтримку для забезпечення функціонування державних некомерційних підприємств, що належать до сфери управління Мінсоцполітики, крім їх філій (за наявності), що не надають послуги у рамках програми медичних гарантій, — шляхом спрямування коштів на забезпечення функціонування державних некомерційних підприємств, зокрема оплату поточних видатків (протягом періоду з дня перетворення державної реабілітаційної установи в державне некомерційне підприємство до дня укладення договору про медичне обслуговування за програмою медичних гарантій з НСЗУ), оплату фактично спожитих комунальних послуг за період з дня укладання договорів про медичне обслуговування за програмою медичних гарантій з НСЗУ, зокрема на погашення кредиторської заборгованості за спожиті комунальні послуги, що виникла за період з 01.04.2023 та підтверджується відповідними документами, наданими державними некомерційними підприємствами додаткова потреба складає – **2,8 млн грн.;**

- на забезпечення функціонування реабілітаційних закладів (центрів комплексної реабілітації), зокрема на оплату поточних видатків (оплату праці працівників і нарахування на заробітну плату; здійснення видатків, пов'язаних

із службовими відрядженнями в межах України; придбання малоцінних предметів, матеріалів та інвентарю, медикаментів та перев'язувальних матеріалів, продуктів харчування для осіб, які отримують послуги у реабілітаційному закладі (центрі комплексної реабілітації); утримання транспортних засобів; технічне обслуговування обладнання, інвентарю та будівель; оплату послуг поштового зв'язку та електронних комунікаційних послуг, комунальних послуг та енергоносіїв; здійснення інших обов'язкових платежів), які підтверджуються відповідними документами, наданими реабілітаційними закладами (центрами комплексної реабілітації) – **12,7 млн грн.**;

- надання доступу до публічних творів особам з порушеннями зору або іншими обмеженнями з причини інвалідності сприймати друковану інформацію – **81,5 млн гривень.**

3. Відповідно до абзаців сімнадцятого – двадцять третього пункту 3 Прикінцевих положень проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2027 рік» продовжено призупинення дії законодавчих актів в частині забезпечення осіб з інвалідністю санаторно-курортним лікуванням.

В пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що зупинення цих норм пов'язане з відсутністю можливості дотримання безпечних умов надання санаторно-курортного лікування в умовах воєнного стану, об'єктивних конкурентних умов надання таких послуг у різних областях, а також необхідністю модернізації існуючої, сформованої за радянських часів системи санаторно-курортного лікування, та запровадженням нової сучасної системи підтримки осіб з інвалідністю з урахуванням адресності.

Щодо Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю

У проекті держбюджету за бюджетною програмою **КПКВК 2507040** «Забезпечення діяльності Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю» передбачено видатки в обсязі **535,4 млн грн**, з них на оплату праці – 417,7 млн грн, оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 8,5 млн гривень.

За інформацією, яку надало Міністерство соціальної політики України, за розрахунками Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю на 2027 рік потреба у видатках становить 593,6 млн грн, водночас передбачені у проекті держбюджету видатки загального фонду задовольняють потребу на 90,2 відсотка. **Додаткова потреба в коштах становить 58,1 млн гривень.**

За бюджетною програмою **КПКВК 2507120** «Державний фонд соціального захисту осіб з інвалідністю для здійснення програм і заходів соціального захисту осіб з інвалідністю, їх зайнятості та працевлаштування» заплановані видатки у сумі **970,4 млн грн** (за спеціальним фондом державного бюджету), що становить 88,9 відсотків планових видатків 2026 року з урахуванням змін.

Кошти будуть спрямовуватися на підтримку осіб з інвалідністю та здійснення заходів, спрямованих на створення умов для реалізації особами з

інвалідністю права на працю. Цей фонд створено на виконання Закону України від 15 січня 2025 року № 4219-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення права осіб з інвалідністю на працю».

Заслухавши на засіданні Комітету представників головних розпорядників бюджетних коштів щодо додаткових потреб у фінансуванні, пояснення Міністерства фінансів України **Комітет вирішив:**

I. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:

1) доручити Міністерству фінансів України спільно з Міністерством економіки України та Державною службою зайнятості провести узгодження та уточнити розрахункові обсяги надходжень ЄСВ до Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття на 2027 рік з метою приведення показників проєкту Державного бюджету України на 2027 рік у відповідність до реальних спроможностей ринку праці;

2) опрацювати питання щодо доцільності внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження пропорцій розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 26 листопада 2014 року № 675 та збільшення частки єдиного внеску, що спрямовується на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, за рахунок зменшення частки цього внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття.

II. Запропонувати Комітету Верховної Ради України з питань бюджету у проєкті Закону України «Про Державний бюджет України на 2027 рік»:

1) збільшити Пенсійному фонду України фінансування за бюджетною програмою **КПКВК 2506080** «Фінансове забезпечення виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за пенсійними програмами, та дефіциту коштів Пенсійного фонду» **на 4 881,3 млн грн;**

2) абзац четвертий статті 33 викласти в такій редакції:

«як виняток з положень частини першої статті 7 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» Пенсійний фонд України перераховує до спеціального фонду державного бюджету 50 відсотків залишку коштів за рахунок надходжень єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, розподіленого на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, інших надходжень на загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, що не використані у 2026 році та у попередніх бюджетних періодах, та обліковуються Пенсійним фондом України як доходи минулих періодів»;

3) статтю 55 виключити;

4) у розділі «Прикінцеві положення»:

- у абзаці двадцять дев'ятому пункту 3 слово «дванадцятої» замінити словом «двадцятьої»;

- абзац третій пункту 10 викласти в такій редакції:

«Оплата праці працівників Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України та Пенсійного фонду України здійснюється відповідно до умов, визначених Кабінетом Міністрів України на 2026 рік»;

- доповнити розділ пунктом у такій редакції:

«Кабінету Міністрів України у разі позитивної динаміки зміни прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України за підсумками виконання Державного бюджету України у першому півріччі 2027 року та з урахуванням можливостей ресурсної частини державного бюджету забезпечити підвищення розмірів прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати»

5) у додатку 3 до проекту закону збільшити Міністерству у справах ветеранів України фінансування за бюджетними програмами КПКВК:

• 1501120 «Заходи з підтримки та допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та членам родин загиблих» – **на 1 581 496,2 тис. гривень;**

• 1501130 «Забезпечення діяльності підприємств, установ та організацій Міністерства у справах ветеранів» – **на 137 469,2 тис. гривень;**

• 1511040 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей осіб, визначених пунктами 2 - 5 частини першої статті 10-1 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», для осіб з інвалідністю I - II групи, яка настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, визначених пунктами 11-14 частини другої статті 7 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та які потребують поліпшення житлових умов» - **на 7 407 502,9 тис. гривень;**

• 1511050 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб та визнані особами з інвалідністю внаслідок війни III групи» - **на 303 602,5 тис. гривень.**

• 1511810 «Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту із розвитку ветеранських просторів» – **на 1 977 396,8 тис. гривень.**

б) у додатку 3 до проєкту закону збільшити видатки **Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України** за такими бюджетними програмами КПКВК:

- 2501180 «Підтримка та заходи із соціальної інтеграції дітей з інвалідністю» **на 587 179,5 тис. гривень;**
- 2507110 «Соціальний захист осіб з інвалідністю» **на 97 050,4 тис. гривень;**
- 2507040 «Забезпечення діяльності Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю» **на 58127,1 тис. гривень.**

III. Надіслати Комітету Верховної Ради України з питань бюджету пропозиції народних депутатів України – членів Комітету.

IV. Доповідачем на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання від Комітету визначено Голову Комітету Третякову Галину Миколаївну.

Додаток: на 14 арк. в 1 прим.

Голова Комітету

Галина ТРЕТЬЯКОВА